

Rabbijn Marx op zoek naar 'bepalende teksten' uit heilige geschriften

De bekende rabbijn Tzvi Marx schreef onlangs een tekst waarin hij een vurig pleidooi houdt voor een zoektocht naar 'bepalende teksten' uit verschillende heilige geschriften. Bepalend in de zin van: begeleidend in onze samenleving. Hieronder vindt u deze tekst afgedrukt.

Een tijd om na te denken: selecteer vanuit jouw heilige schriften door Tzvi Marx

In deze maatschappij en in deze tijd zijn wij geroepen om een zware en lastige verantwoordelijkheid op ons te nemen: wat moeten in onze respectievelijke religieuze erfenissen de bepalende teksten zijn die ons zouden kunnen begeleiden in onze samenleving?

Wij hebben een breed scala aan opties waaruit wij zouden kunnen kiezen: teksten die ons samenbinden door onze gemeenschappelijke humaniteit of die ons van elkaar scheiden; teksten die onze sympathie voor elkaar kunnen stimuleren of die de solidariteit tot onze eigen geloofsgenoten alleen maar zullen beperken; teksten die ons gezamenlijk verlangen naar spirituele vervulling vieren (ook al verschillen wij in taal en concepten), en die elke inspanning behalve de onze buiten de orde stellen; teksten die ons zullen kunnen inspireren om buiten onze intieme geloofsgemeenschap een hand te reiken aan de bredere familie van de mensheid of teksten die ons zullen rechtvaardigen om alleen binnen de getto's van onze gelijkgezinden te blijven.

Ik kan wel begrip en respect opbrengen voor de gevoelens die bepalend zijn voor hen die kiezen om spiritueel thuis te blijven binnen de bekende grenzen van hun eigen geloofsgemeenschap. Toch is het mijn innerlijke overtuiging dat in dit tijdsgewricht van de geschiedenis wij onze tradities moeten uitschiften om teksten te vinden die wij met elkaar kunnen delen om er door geïnspireerd te raken.

Een tijd waarin de volkengemeenschap op Bali recentelijk bijeen gekomen is om vanuit een dwingende noodzaak over de fysieke toekomst van onze planeet Aarde te spreken, is niet het geschikte moment om onze spirituele bruggen op te halen en ons binnen de veiligheid van onze vertrouwde en bekende intieme geloofsgemeenschap terug te trekken. We moeten vanuit de rijkdom van onze verschillende tradities de gemeenschappelijk spirituele energie aanwenden die ons kan inspireren tot de doelen die wij ten diepste begeren ten einde onze planeet veilig te maken voor haar kinderen: rijk en arm, jong en oud, burgers en vreemdelingen, krachtigen en uitgeputten, gezonden en zieken, de gelukvogels en de pechvogels. De Planeet Aarde, zo is het door God ingesteld, discrimineert niet tussen haar kinderen. Wij zullen of er samen van genieten of samen alles verliezen!

Bij het nadenken over deze lastige opdracht, heb ik de heilige teksten van Jodendom, Christendom en Islam bekeken, ge"browsed" en voor nu selecties gemaakt die ik verenigend vind. Ik ben me er volledig van bewust dat tegenover elke constructieve tekst er ook andersoortigen zijn, tegenovergestelden. Als theologen of leerlingen van onze tradities moeten wij keuzes maken die als morele en ethische sleutels of richtlijnen kunnen dienen en waarop wij ons kunnen funderen als wij door onze gevarieerde tradities wandelen. Op deze basis en met deze achtergrond als criteria moeten wij zien hoe wij de minder gunstige teksten verder behandelen. Uiteindelijk worden wij op deze bijzondere manier verantwoordelijk voor wat vanuit onze tradities naar de publieke samenleving uitstraalt. Jawel, het begint met God, maar het eindigt bij ons. In die zin, wat van boven komt, komt van beneden. Lang voor Kuitert, heeft de beroemde chassiedische rebbe, de Kotskere, de tekst uit "Spreekwoorden der Vaders: *da ma le'maala mimcha*- weet wat boven jou is" uitgelegd: "Weet dat wat van boven (*le'maalah*) komt, van jou komt (*mimcha*)."

Het is niet mijn bedoeling dat deze teksten als dogma zullen dienen. Het is meer als een illustratie, om mijn trant van denken concreet te maken.

Vanuit de Joodse heilige schrift (Tenach)

"Want andere volken volgen hun eigen goden, en wij vertrouwen op de naam van de Eeuwige, onze God... van waar de zon opgaat tot waar ze ondergaat staat Mijn naam bij alle volken in aanzien..." (Micha 4:5; Maleachi 1:11) waarop Rav (3de ee.) verklaarde: "want [ook al dienen zij op een andere wijze] zij roepen hem aan als God van de goden," m.a.w. zij erkennen Zijn heiligheid over allen. (Talmud Menachot 110a).

Vanuit de Christelijke heilige schrift (Nieuwe Testament)

"De liefde is geduldig en vol goedheid. De liefde kent geen afgunst, geen ijdel vertoon en geen zelfgenoegzaamheid. Ze is niet grof en niet zelfzuchtig, ze laat zich niet boos maken en rekent het kwaad niet aan, ze verheugt zich niet over het onrecht maar vindt vreugde in de waarheid. Alles verdraag ze, alles gelooft ze, alles hoopt ze, in alles volhardt ze....ons kennen schiet tekort en ons profeteren is beperkt..." (I Korintiërs 13:4-7, 9)

Vanuit de Islamitische heilige schrift (Koran)

"En Wij [Allah] gaven Mozes het Boek, als voltooiing van de gunst aan hem die goed wilde doen en een uitleg van alle dingen en een leidraad en een barmhartigheid, opdat zij in de ontmoeting van hun Heer mochten geloven". En dit is een Boek dat Wij hebben nedergezonden, vol van zegeningen. Volgt het daarom en hoedt u, opdat u barmhartigheid mag worden betoond...

Opdat gij niet zoudt zeggen: `Het Boek was alleen geopenbaard voor twee volkeren [Joden en Christenen] die vóór ons leefden, en wij waren inderdaad met de inhoud er van onbekend...

Wie een goede daad verricht zal tienmaal zoveel ontvangen, maar wie een slechte daad verricht zal alleen een daaraan gelijke vergelding ontvangen; hun zal geen onrecht worden aangedaan....

En geen ziel handelt dan voor zichzelf alleen, noch draagt een lastdrager de last van anderen.. (Koran 6:154-7, 160, 164).

Deze teksten spreken voor mij over bescheidenheid en aanvaarding (acceptatie): bescheidenheid m.b.t. tot iemands eigen geloofszekerheden en aanvaarding van andere die ook geïnspireerd zijn door spirituele stromingen (emoties), niet minder intensief dan die van jou. Bescheidenheid en aanvaarding zijn voorwaarden die ons de mogelijkheid geven om buiten onself te reiken en open te staan voor ontroerende tonen van (voor ons) onbekende muziek waarop anderen dansen. We hoeven niet noodzakelijkerwijs samen te dansen, maar wij zouden ons er goed bij moeten kunnen voelen dat er meer dansen zijn dan alleen diegene die wij kennen.

Bescheidenheid betekent niet dat iemand niet zeker is in zijn geloof. Het is alleen een concessie aan de zekerheid dat niet alles dat mooi is of de moeite waard om te weten is al bestaat in onze eigen traditie. God is groot. Van Mozes is gezegd "*niemand op de aarde was zo bescheiden als hij*" (Nu. 12:3). Toch zal zeker niemand van mening zijn dat hij niet volledig toegewijd was aan zijn taak en het Verbond. Het is precies deze combinatie van zelfvertrouwen en toegewijd geloof, samen met bescheidenheid, die ons in staat zou stellen om de rijkdom van onze tradities te oogsten om daarmee dan ook onze gemeenschappelijke behoeften te dienen.

Zonder twijfel zullen er andere interpretaties zijn van deze teksten die deze op een heel andere manier aan het licht zullen brengen, anders dan wat mij heeft bewogen. Niettemin bied ik deze aan, in hun simpele "naieve" vorm (pesjat), als een wens tot vrede, verzoening, vreugde en hoop dat wij deze planeet tot een nog betere ruimte kunnen omvormen, dan wij tot nu toe deden, door niet genoeg attent te zijn op haar en onze gemeenschappelijke behoeftes.